

Канд. екон. наук Бондаренко Н. М., Буднік Д. К.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Протягом останнього десятиліття в Україні інтенсивно розвивається національна інформаційна інфраструктура, яка включає в себе обчислювальну та комунікаційну техніку, телекомунікаційні мережі, бази даних, інформаційні технології та аналітичні центри на різних рівнях. Ця інфраструктура спрямована на досягнення синергетичного ефекту для сприяння інноваційному розвитку економіки.

Цифрову економіку характеризують як інноваційну та динамічну, де використання передових інформаційно-комунікаційних технологій в усіх галузях економічної діяльності є важливим фактором. У цьому контексті можна говорити про потенціал цифрової економіки для підвищення ефективності та конкурентоспроможності сучасних підприємств.

Міжнародна організація ОЕСД (Організація з економічного співробітництва і розвитку) ідентифікує три основні складові цифрової економіки [1-2]:

1. Інфраструктура, що забезпечує функціонування (апаратне забезпечення, програмне забезпечення, телекомунікаційні мережі тощо).
2. Електронний бізнес, або e-business (проведення господарських операцій та інших бізнес-процесів через комп'ютерні мережі).
3. Електронна комерція, або e-commerce (реалізація товарів через Інтернет).

Цифрова економіка пов'язана тісним зв'язком з «економікою на вимогу», де головний акцент робиться на отриманні доступу до товарів і послуг у той момент, коли вони потрібні, а не на їх прямій купівлі. Замовлення здійснюється онлайн, а виконання – офлайн. Переваги «економіки на вимогу» включають в себе: швидке отримання необхідного товару або послуги; зниження вартості для кінцевого споживача через відсутність посередників; спрощення процесу взаємодії між постачальниками товарів і послуг та користувачами.

Основна мета цифрової трансформації економіки полягає у забезпеченні доступу до послуг та інформації, які ґрунтуються на інформаційно-комунікаційних технологіях. Цифрову трансформацію слід розглядати як інструмент, який сприяє стимулюванню та розвитку інформаційної доступності у суспільстві, що

відіграє ключову роль у підвищенні продуктивності праці, економічного зростання та конкурентоспроможності національних підприємств, а також у створенні робочих місць та подоланні бідності та соціальних нерівностей.

Важливо відзначити, що українське розуміння поняття «цифрова трансформація економіки» суттєво відрізняється від загального (світового) в даний час. В нашій країні ця концепція переважно зосереджена на створенні нових сервісів, що базуються на зборі та аналізі даних з різних фізичних об'єктів. Вона не включає в себе аспекти кардинальної зміни виробничої системи, підходів до проектування, виробництва, збуту та експлуатації цих об'єктів, які передбачені в концепції Індустрії 4.0. [3].

Дослідження процесів цифровізації охоплює аналіз наступних напрямків:

1. Ефективне масштабування. Основні цифрові продукти та послуги мають мінімальні витрати на масштабування.

2. Індивідуалізація споживання. Цифрові технології сприяють створенню складних продуктів, які можуть адаптуватися до потреб кожного користувача.

3. Швидкість і динаміка. Цифрові процеси можуть прискорити діяльність, що випереджає традиційні процеси та знижує ризики помилок при управлінні складними системами.

4. Нематеріальний капітал. Програмне забезпечення та дані стають важливими джерелами створення вартості.

5. Трансформація простору. Цифрові ресурси можна легко зберігати та використовувати в будь-якому місці завдяки їхній нематеріальній природі.

6. Розширення прав та можливостей. Інтернет дозволяє користувачам створювати інновації та спільноти тим, що переносе інтелектуальні мережі з центру на периферію.

7. Платформи та екосистеми цифровізації. Розвиток багатосторонніх платформ із цифровими можливостями відображає зниження витрат на цифрову взаємодію.

Ці напрямки досліджень створюють основу для оцінки політики з метою забезпечення її відповідності цифровій ері.

Узагалі, в Україні існує потенціал для розвитку цифрової економіки, проте цей процес потребує вирішення внутрішніх проблем та активної підтримки з боку держави та бізнесу. Становлення цифрової економіки є одним із ключових

тенденцій у розвинених країнах, і Україна прагне активно інтегруватися у світове економічне співтовариство. Проте наразі Україна відстає від провідних країн світу за темпами цифровізації своєї економіки та не реалізує повністю свій потенціал у цьому напрямі.

Список використаних джерел:

1. Гулей А.І., Язлюк Б.О., Гулей С.А. Формування нової цифрової ери на межі реального та віртуального соціально-економічного простору взаємодії. *Український журнал прикладної економіки*. 2018. Т. 3. № 2. С. 17-26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ujae_2019_4_1_3.
2. Карчева Г.Т., Огородня Д.В., Опенько В.А. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки. *Фінансовий простір*. 2017. № 3. С. 13-21. URL: <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/files/1703/17kgttme.pdf>.
3. Ляшенко В.І., Вишневецький О.С. Цифрова модернізація економіки України як можливість проривного розвитку: монографія. Київ, 2018. 252 с. URL: https://iee.org.ua/wp-content/uploads/monografii/2017/Lyashenko_Vishnevsky_2018.pdf.

Канд. екон. наук Бондаренко Н. М., Скрипник А. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ПРОБЛЕМИ У ДОСЛІДЖЕННІ РОЛІ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Існує декілька різних поглядів на розвиток сучасної економіки. Прихильники концепції «нової економіки» стверджують, що швидке зростання цифрових інформаційних систем стало поштовхом для фундаментальної зміни в бік більш інтенсивного сталого розвитку завдяки підвищенню продуктивності праці. Науковці розходяться в питанні щодо визначення ролі цифрової економіки в історичній перспективі, адже її можна розглядати або як «нову економіку», або лише як новий ступінь розвитку економіки з точки зору її еволюційного становлення. Через наявність розбіжностей у сприйнятті поняття цифрової економіки, стає актуальним запитання, чи є доречним вивчати її через призму старих, вже виявлених наукою закономірностей. З одного боку, ми спостерігаємо фундаментальні трансформації інститутів та економічних структур, і це слугує для неокласиків обґрунтуванням їхньої концепції виникнення саме «нової економіки». Але з точки зору прихильників еволюційного підходу подальші дослідження мають концентруватися на вивченні саме еволюції та розвитку економіки, адже динамічна рівновага, «punctuated equilibria» [1], є сутністю економічного зростання.